

Kristina Kallas
Haridus- ja Teadusministeerium

Teie: 16.10.2025 nr HTM/25-1131/-1K

Meie: 04.11.2025 nr 1-7/289-3

Siseministeeriumi arvamus eelnõule

Lugupeetud minister

Siseministeerium kooskõlastab haridus- ja teadusministri 21. novembri 2023. a käskkirja nr 317 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevuste tulemuste rakendamise võimekuse tõstmine ühiskonnas ning selleks soodsa poliitikakeskkonna loomine” elluviimiseks” muutmise eelnõu järgnevate märkustega:

1. Probleempüstituste hindamine

1.1 Hindamiskomisjon (punkt 2.1.3.6)

Eelnõu kohaselt moodustatakse hindamiskomisjon, kuhu nimetatakse muu hulgas TAI koordineerimiskogu poolt nimetatud isikud. Eelnõu materjalidest ei selgu aga mitmed olulised aspektid, mis on hindamisprotsessi läbipaistvuse ja usaldusväärsuse seisukohalt kriitilise tähtsusega.

1. Ei ole selge, **millal ja millistel alusel hindamiskogu moodustatakse**. Eelnõu kohaselt antakse TAI koordineerimiskogule vastutus nimetada suurem osa hindamiskomisjoni liikmeid, samas on koordineerimiskogu tegevus seni olnud episoodiline ning selle töökorraldus selgelt reguleerimata, mistõttu näeme selles **teatavat riski**.
2. Ei ole selge, **keda, kuidas ja milliste kriteeriumide alusel koordineerimiskogu nimetama peaks** – kas nimetatakse oma koosseisust esindajad ja/või kaasatakse isikuid väljastpoolt? Ilma nende põhimõtete määratlemiseta jääb liikmete valikuprotsess läbipaistmatuks ja potentsiaalselt vaidlusi tekitavaks.
3. Eelnõus ei ole täpsustatud, **kas kõik ministeeriumid saavad olema hindamiskomisjonis esindatud**. Kui ei ole, siis tuleb selgelt põhjendada, millistel alustel tehakse valik, kes komisjonis koha saab ja kes mitte ning kuidas välditakse **ebavõrdse kohtlemise riski**.
4. Juhime tähelepanu, et on oluline läbi mõelda ja määratleda, kuidas maandatakse huvide konflikti ning hindamisprotsessi mõjutamise riskid ka siis, kui hindamiskomisjoni töös osalevad edaspidi vaid valitud 3–4 ministeeriumi esindajad. Risk ei lahene pelgalt sellega, et konkreetse haldusala esindaja taandub oma valdkonna teemade arutelust ja otsustamisest, sest potentsiaalselt on siiski jätkuvalt võimalus mõjutada hindamisprotsessi sobivas suunas, kasutades selleks näiteks teiste valdkondade

probleemipüstitustele antavaid hinnanguid. Kui selline kaudne mõjutamise võimalus oleks kõigil ministeeriumitel võrdsel alustel, siis ei oleks see arvestatav risk, kui aga selline võimalus avaneb üksikutele (3-4 ministeeriumile), kujutab see endast potentsiaalset riski huvide konflikti ja hindamisprotsessi usaldusväärsuse seisukohalt.

ETTEPANEK: Täpsustada eelnõus hindamiskogu TAI koordinatsioonikogu poolt nimetatavate liikmete valimise põhimõtted ja kriteeriumid, tagamaks valdkondlike ministeeriumide huvide piisav ja tasakaalustatud esindatus hindamiskomisjonis. Samuti lisada selged mehhanismid, huvide konflikti ja ebavõrdse kohtlemise vältimiseks, et tagada komisjoni töö läbipaistvus, usaldusväärsus ning otsustusprotsesside objektiivsus.

1.2 Hindamiskriteeriumid (punkt 2.1.3.7)

P 2.1.3.7 sätestab, et hindamiskomisjon lähtub esitatud probleemipüstituste hindamisel ja paremusjärjestusse seadmisel hindamisjuhendist, sh alljärgnevatest kriteeriumitest: 1) Probleemi aktuaalsusest, relevantsusest, interdistsiplinaarsusest ning mõjust ühiskonna ja majanduse väljakutsete lahendamisele (hindamiskriteeriumi kaal 50%); 2) Probleemi lahendamiseks planeeritava rakendusuuringu eesmärkide saavutamise teadusmahukus ning vastavus teadus- ja arendustegevuse määratlusele (hindamiskriteeriumi kaal 35%).

1. **Hindamisjuhendi puudumine** – eelnõu tekst viitab hindamisjuhendile, ent eelnõu materjalide hulgas seda ei ole. Seletuskirja järgi kinnitab selle elluviija, kuid mitmed küsimused jäävad vastuseta:
  - a. Ei ole selge, millal hindamisjuhend kinnitatakse ning kas sellest saab juba lähtuda probleemipüstituste koostamise faasis (mis oleks väga oluline).
  - b. Kas ja mil määral hindamisjuhend täpsustab hindamiskriteeriumide sisu?
  - c. Sõnastus „sh alljärgnevatest kriteeriumitest“ viitab sellele, et loetelu ei ole lõplik – jääb selgusetuks, millised on veel täiendavad kriteeriumid.

ETTEPANEK: (1) Selgitada, milline on lõplik kriteeriumite loetelu. (2) Lisaks, hindamisjuhend tuleks koostada ja kättesaadavaks teha enne probleemipüstituste koostamise perioodi algust. (3) Hindamisjuhend tuleks kooskõlastada ka hindamiskoguga, et tagada komisjoni liikmetele piisav arusaam juhendi sisust ja selle rakendamisest hindamisprotsessis.

2. Kriteeriumi 1 täpsustamise vajadus

Kriteeriumi 1 („*probleemi aktuaalsus, relevantsus, interdistsiplinaarsus ning mõju ühiskonna ja majanduse väljakutsete lahendamisele* „) **sisu ei ole üheselt hinnatav, kuna see ühendab kahte eri olemusega komponenti:** (a) probleemi aktuaalsus, relevantsus ja interdistsiplinaarsus, (b) mõju ühiskonna ja majanduse väljakutsete lahendamisele.

Need komponendid võivad paikneda hindamiskaala eri otstes (näiteks võib probleem olla väga aktuaalne ja relevantne, kuid selle majanduslik mõju madal). Ei ole selge, kuidas hindaja peaks sellises olukorras lõpphinde kujundama (kas näiteks arvutama aritmeetilise keskmise – sellisel juhul kaotaks kriteerium oma mõtte).

ETTEPANEK: Jagada kriteerium 1 kaheks eraldi kriteeriumiks, et tagada hinnatavuse selgus ja objektiivsus mõlema olulise komponendi osas.

3. **Kriteeriumi 2 sobimatus probleemipüstituste hindamiseks**
Kriteerium 2 („*probleemi lahendamiseks planeeritava rakendusuuringu eesmärkide*“)

saavutamise teadusmahukus ning vastavus teadus- ja arendustegevuse määratlusele“) ei ole probleemipüstituste faasis hinnatav, sest:

- a. Probleemipüstituste faasis **puuduvad objektiivsed hindamisalused**, mille põhjal teadus- ja arendustegevuse kriteeriumi täitmist hinnata. Selles etapis ei ole veel teada, millise teadusliku lähenemisega probleemi hakatakse lahendama — fookuses on pigem probleemi selge kirjeldus, teadmislüngad ning uurimuslikud hüpoteesid ja rakenduslikud võimalused, mitte konkreetse teaduspõhise lahenduse ette välja pakkumine. Seetõttu **baseeruks hinnang hindaja subjektiivsetel eeldustel**. Juhime tähelepanu, et see osutus küsitavuse kohaks ka RITA+ eelnevate voorude probleemipüstituste hindamisprotsessis.
- b. Teadus- ja arendustegevuse vastavust saab sisuliselt hinnata alles järgmises etapis, kui teadlased on esitanud oma pakkumused koos uuringudisaini, meetodika ja muu olulise teabega, mis moodustavad tervikliku aluse kriteeriumi hindamiseks.

ETTEPANEK: Jätta kriteerium 2 probleemipüstituste hindamise protsessist välja.

2. Uuringuettepanekute hindamine

Jääb ebaselgeks, kas uuringuettepanekute hindamise valikukomisjoni (ekspertkomisjoni) koosseisu kaasatakse ka probleemipüstituse esitanud partneri (ministeeriumi) esindaja. Valdkonnaspetsiifiline ekspertiis on kindlasti oluline sisend ka selles valikuprotsessis. Lisaks on probleemipüstituse esitajal hilisemas rakendusetapis oluline ja vastutav roll juhtkomisjoni tegevuses, mistõttu tema osalus hindamisprotsessis on selgelt ootuspärane ja vajalik ning aitaks tagada valitud uuringuettepaneku asjakohasuse ja rakendatavuse. Välise eksperdina kaasamise võimalus ei ole selleks piisav.

ETTEPANEK: Täiendada eelnõu sõnastust nii, et oleks selgelt välja loetav probleemipüstituse esitanud partneri kaasamine ekspertkomisjoni koosseisu.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Igor Taro
Siseminister

Häli Allas
hali.allas@siseministeerium.ee

Kristiina Kütt
Kristiina.kytt@siseministeerium.ee